

Anatomie reprodukčních orgánů

BPZG0121 Ošetrovatelská péče v gynekologii - přednášky

ANATOMIE

Kostěná pánev

kosti a spoje pánve

pohlavní rozdíly pánve

pánevní roviny

pánevní osa

TOPOGRAFICKÁ ANATOMIE

Kostěná pánev

kosti a spoje pánve

Os sacrum

Os coccygis

Oc coxae

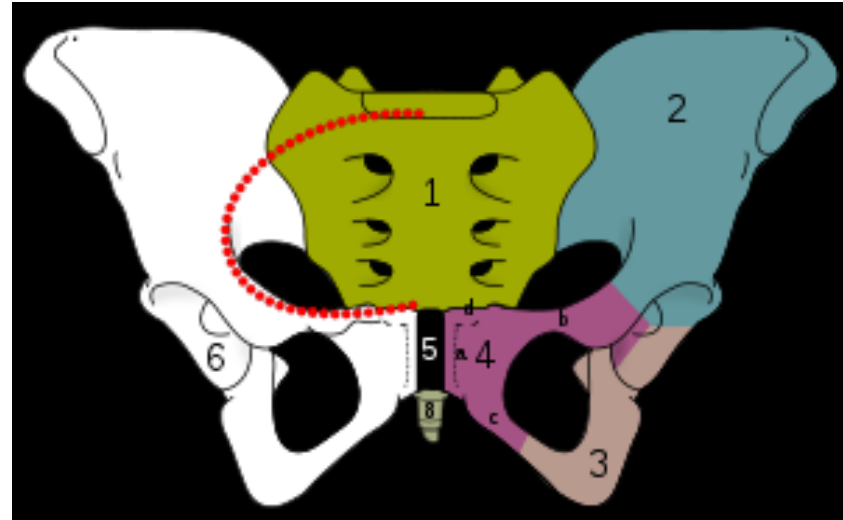
Os ilium

Os ischii

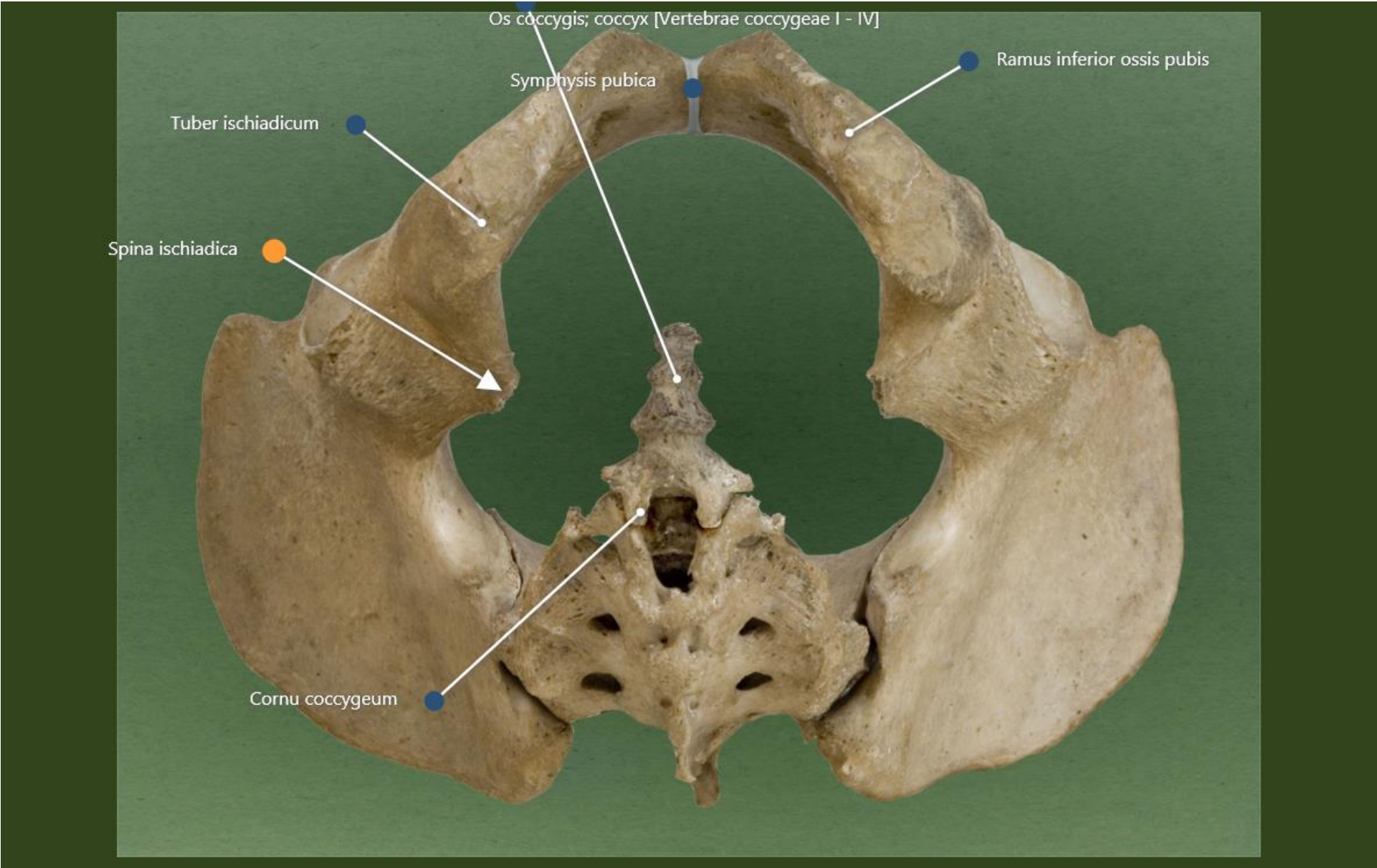
Os pubis

Articulatio sacroiliaca

Symphysis pubica

Kosti pánve: 1 – os sacrum, 2 – os ilium, 3 – os ischii, 4 – os pubis (4a – corpus, 4b – ramus superior, 4c – ramus inferior, 4d – tuberculum pubicum), 2–4 – os coxae, 5 – symphysis pubica, 6 – acetabulum, 7 – foramen obturatum, 8 – os coccygis, tečkovaně – linea terminalis.

Os coccygis; coccyx [Vertebrae coccygeae I - IV]

Ramus inferior ossis pubis

Symphysis pubica

Tuber ischiadicum

Spina ischiadica

Cornu coccygeum

TOPOGRAFICKÁ ANATOMIE

Kostěná pánev

pánevní roviny

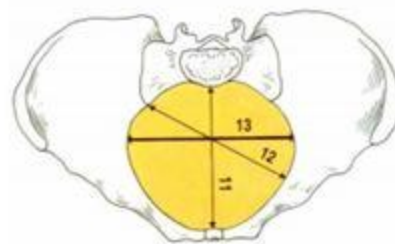
Aditus pelvis (vchod) - apertura pelvis superior - linea terminalis, promontorium, horní okraj symfýzy

Amplitudo pelvis (šíře) - S2-S3, střed acetabul, střed symfýzy

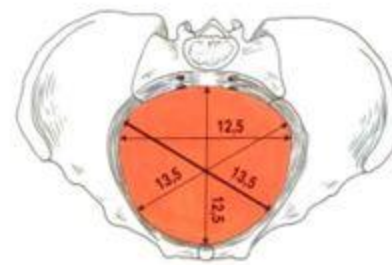
Angustia pelvis (úžina) – dolní okraj symfýza, spinae ischiadicae, sacrococcygeální spojení

Exitus pelvis (východ) - apertura pelvis inferior – dolní okraj symfýzy, tubera ischiadica , hrot kostrče

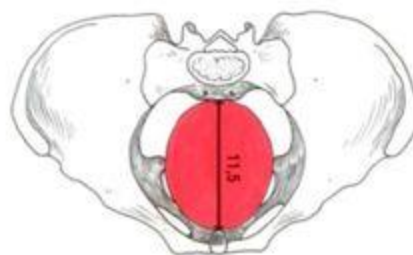
Roviny pánevní

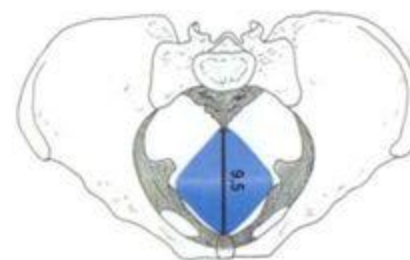
ADITUS
vchod

AMPLITUDO
šíře

ANGUSTIA
úžina

EXITUS
východ

Obr. 6. Roviny malé pánve (zdroj: Čihák 2001, s. 286).

Obr. 7. Roviny malé pánve a naznačení rotace hlavičky plodu během porodu (zdroj: Čihák 2001, s. 285–287).

ANATOMIE

Kostěná pánev

pánevní osa

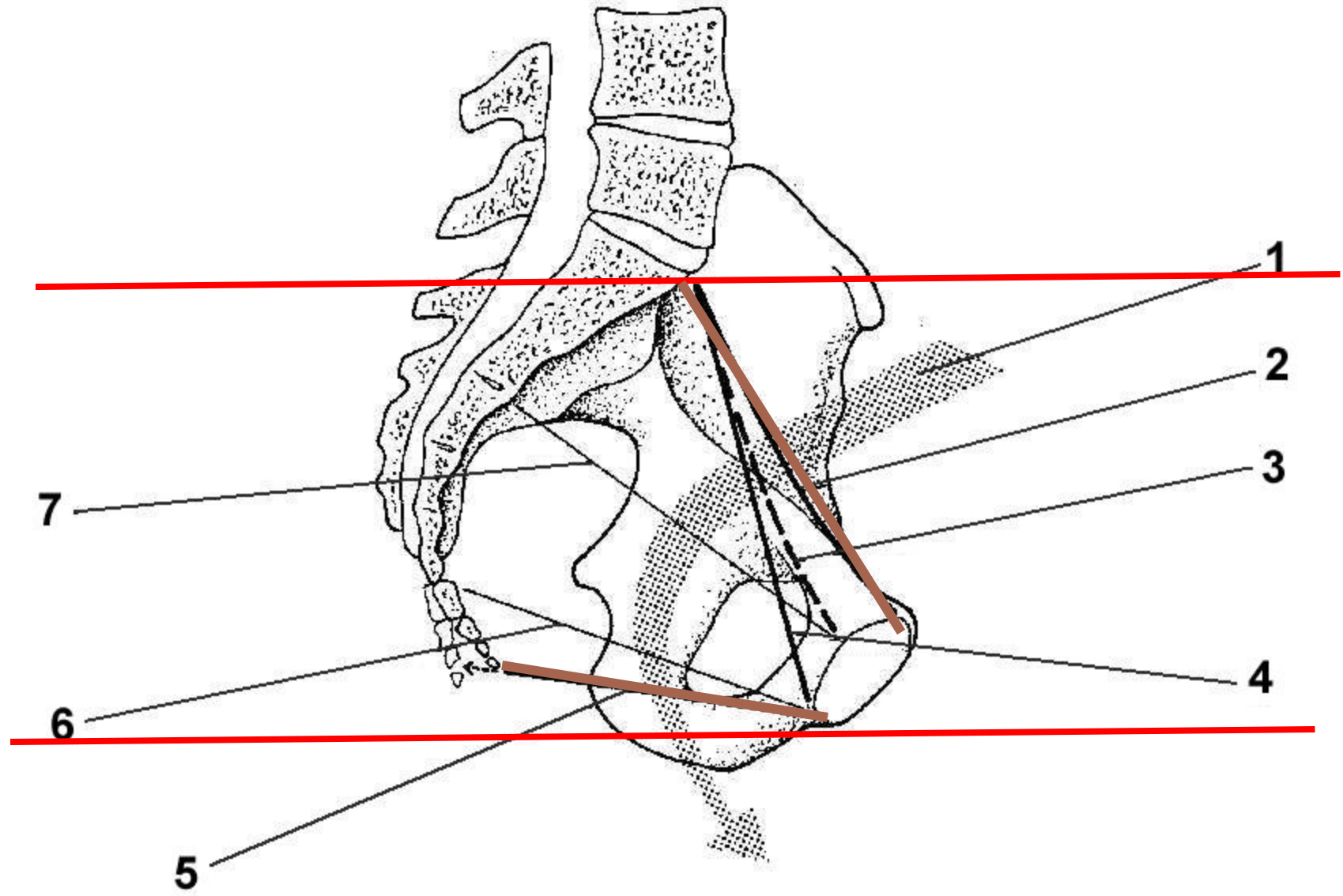
orthoskelie - fyziologický sklon při stání

inclinatio pelvis superior 60° (úhel svírající horní okraj symfýzy s předním okrajem promontoria)

inclinatio pelvis inferior 10° (úhel svírající kaudální okraj symfýza s hrotem kostrče)

rovina pánevního vchodu svírá s horizontálou úhel 30°

kompenzační hyperlordóza v graviditě

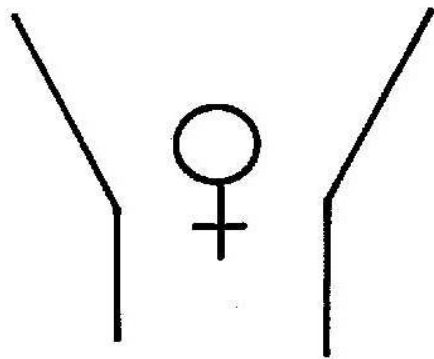
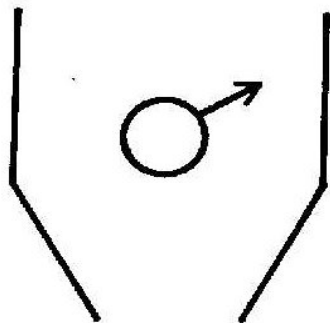
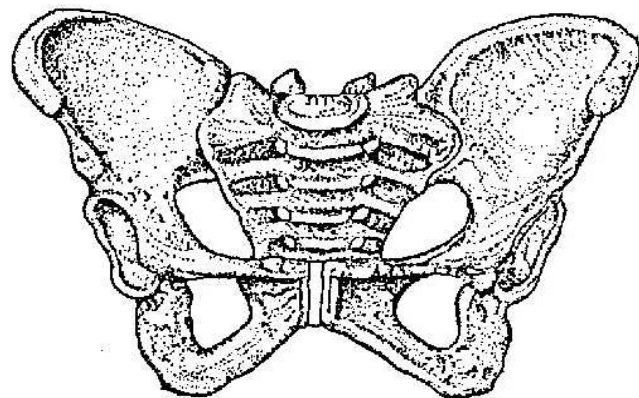
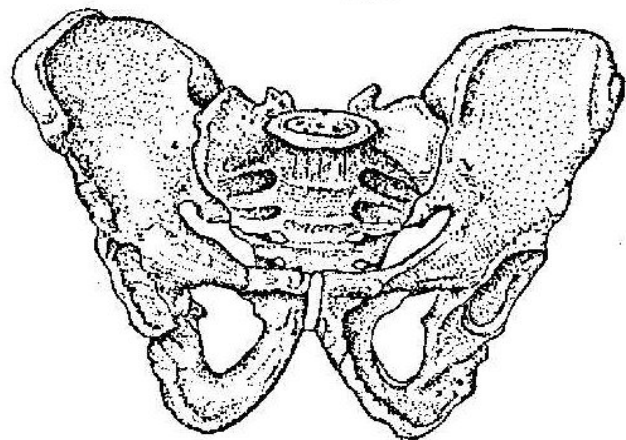
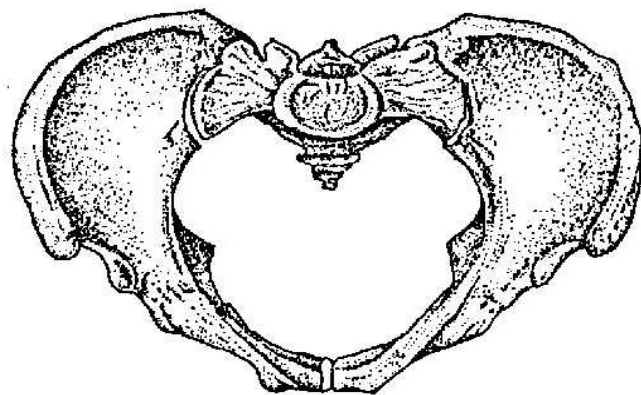
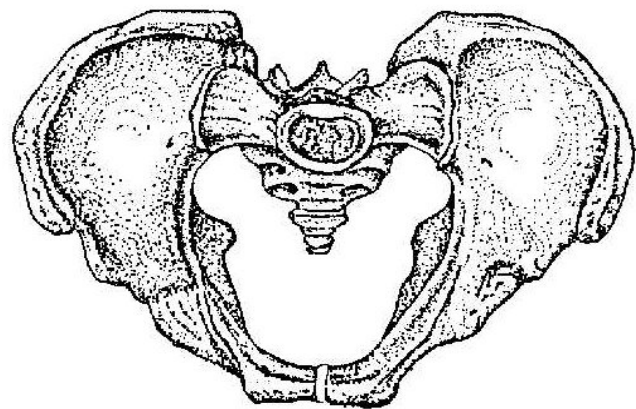

TOPOGRAFICKÁ ANATOMIE

Kostěná pánev

pohlavní rozdíly pánve

ženská pánev je širší a nižší než pánev mužská
přizpůsobena potřebám porodu

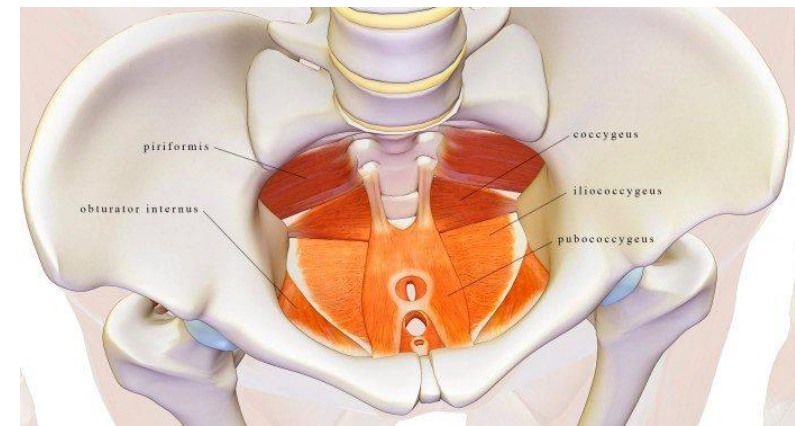
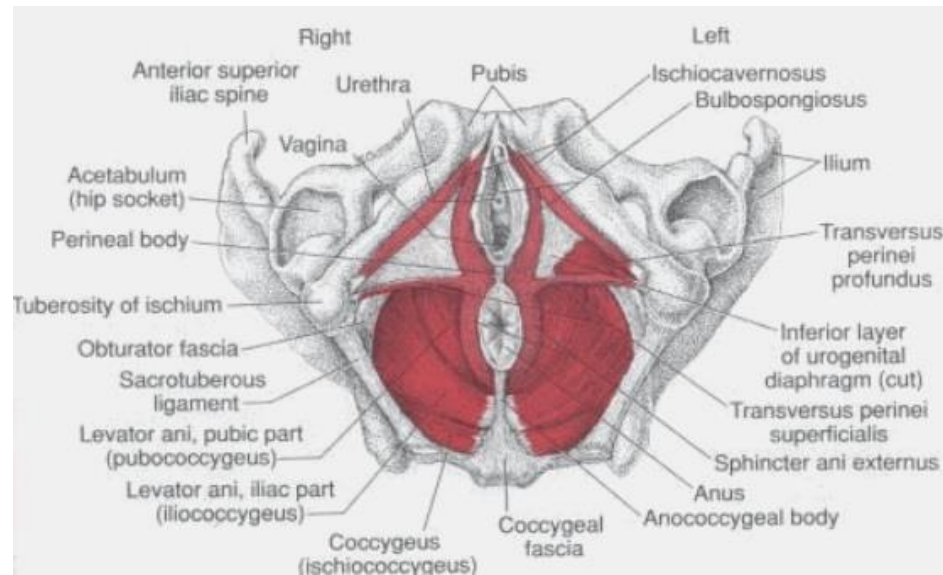
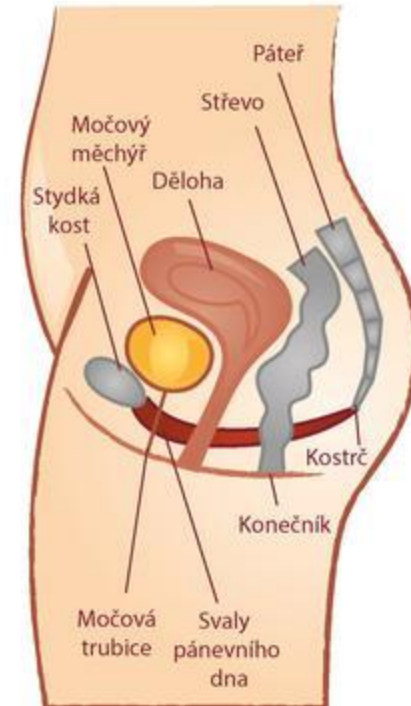

ANATOMIE

Pánevní dno

DIAFRAGMA PELVIS

- hiatus analis + hiatus urogenitalis
- m.levator ani - pars iliaca, pars pubica
- m.coccygeus

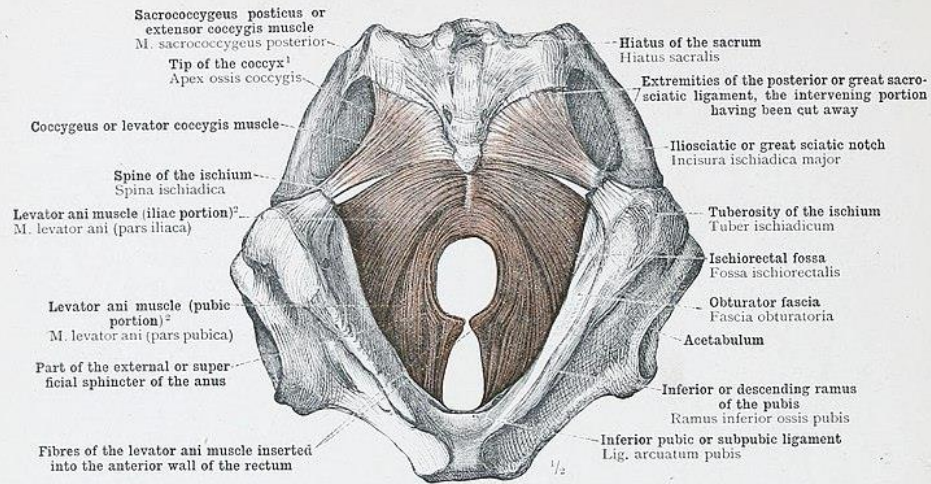

FIG. 918.—LEVATOR ANI AND COCCYGEUS OR LEVATOR COCCYGIS MUSCLES, SEEN FROM BELOW.

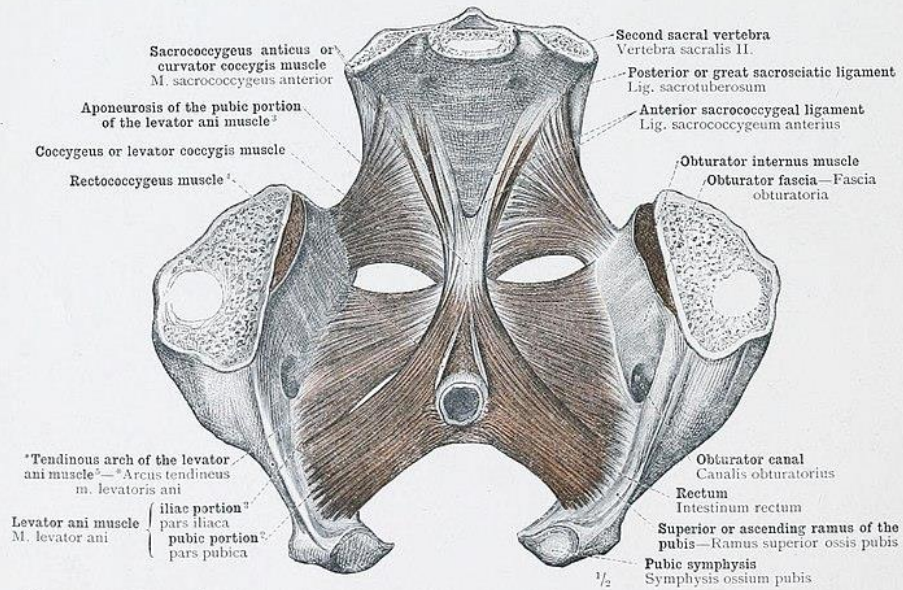

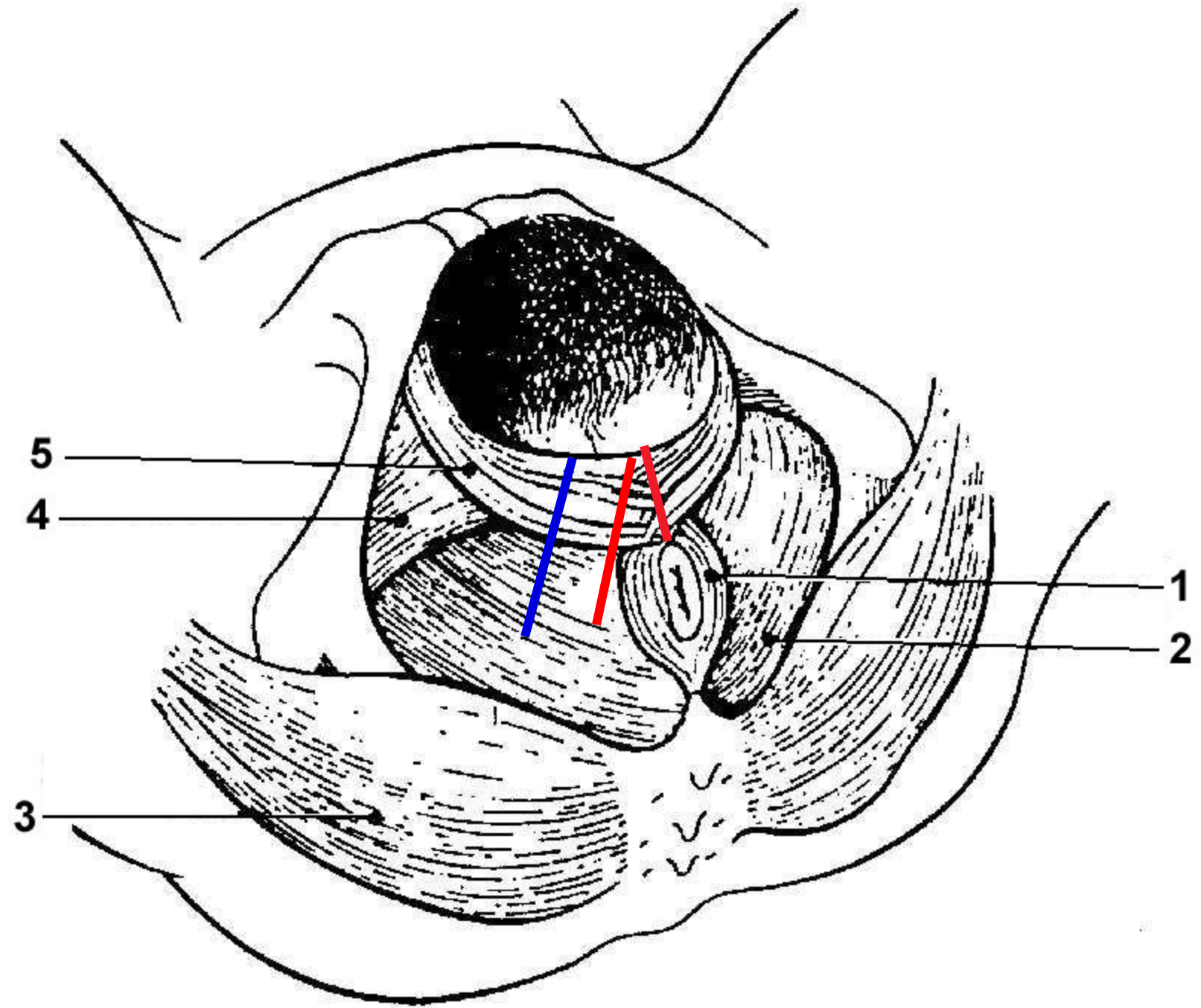
FIG. 919.—LEVATOR ANI AND COCCYGEUS OR LEVATOR COCCYGIS MUSCLES, SEEN FROM ABOVE.

After division of the pubic symphysis, the innominate bones have been drawn apart.

¹ See note 5 to p. 529.

² See note 6 to p. 529.
³ See Appendix, note 97.

⁴ Or aponurosis of the pubococcygeus muscle. See note 6 to p. 529.
⁵ See Appendix, note 98.

TOPOGRAFICKÁ ANATOMIE

Břišní stěna

kůže

podkoží

fascie - aponeuroza mm. obliqui abdominis (2vrstvy)

svaly - m.rectus, mm.obliquus externus, internus
abdominis

peritoneum parietale

ANATOMIE

Měkké porodní cesty

Vulva

vagina

cervix

Děloha

tvar, dutina a stěna děložní

poloha a fixace dělohy

cévy a nervy dělohy

Vejcovody a vaječníky

ANATOMIE

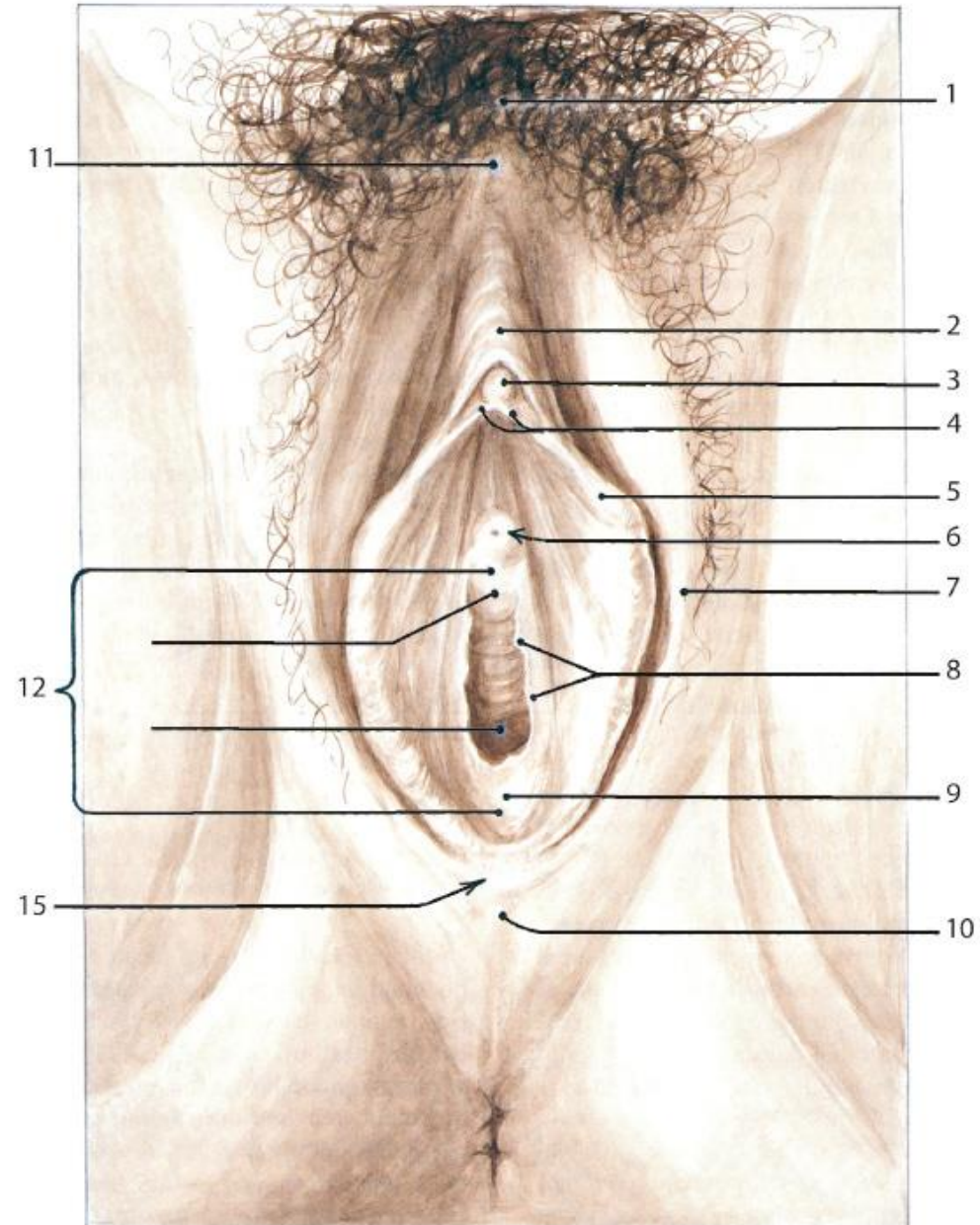
Měkké porodní cesty

Vulva - uložena kolem vestibula vaginae

- malé stydké pysky
- velké stydké pysky
- klitoris
- panenská blána
- glandulae vestibulares

137. Zevní ženské pohlavní orgány - organa genitalia feminina externa

- 1 Stydký pahorek
Mons pubis
- 2 Předkožka poštěváčku
Preputium clitoridis
- 3 Žalud poštěváčku
Glans clitoridis
- 4 Poštěváčková uzdička
Frenulum clitoridis
- 5 Malý stydký pysk
Labium minus pudendi
- 6 Zevní ústí trubice močové
Ostium urethrae externum
- 7 Velký stydký pysk
Labium majus pudendi
- 8 Panenská blána
Hymen
- 9 Poševní předsíň
Vestibulum vaginae
- 10 Zadní pysková spojka
Commissura labiorum posterior
- 11 Přední pysková spojka
Commissura labiorum anterior
- 12 Ústí pochvy
Ostium vaginae

ANATOMIE

Měkké porodní cesty

- Pochva - trubicovitý orgán, délky 8 cm, šíře 3,5 cm
- dolní konec se otvírá do vestibulum vaginae
 - kraniální konec obemyká děložní čípek vytváří klenbu - fornix vaginae - zadní část slouží jako receptaculum seminis
 - síla stěny pochvy je 3-4 mm, tvořena 3 vrstvami
 - stěna pochvy je měkká a velmi pružná

ANATOMIE

Pochva

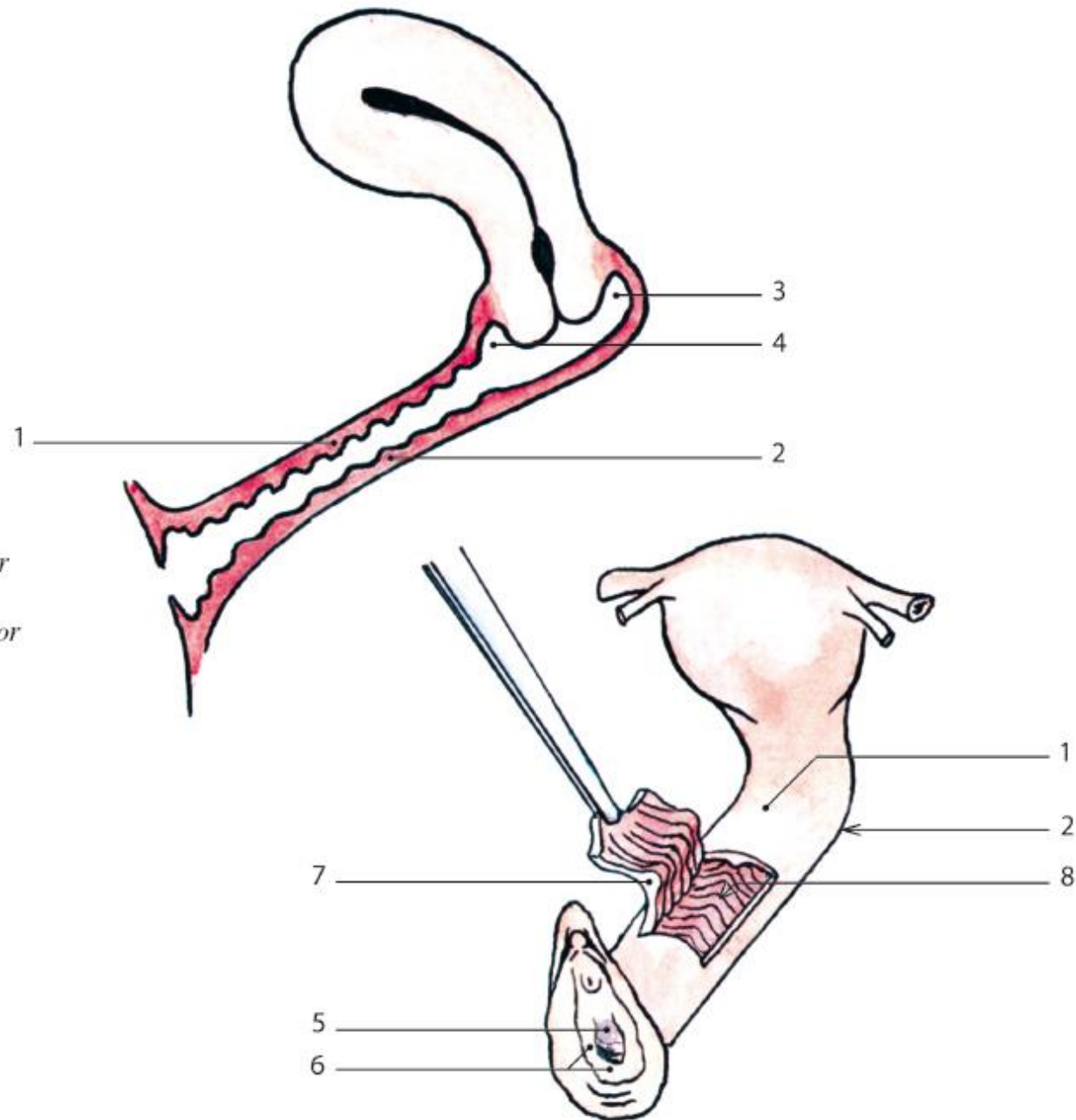
Sliznice - je tvořena mnohovrstevnatým epitelem,

- složena do příčných řas,
- buňky během menstruačního cyklu prodělávají změny (FC)
- sliznice nemá žlázy, produkuje sekret-transudát krevní plazmy

Svalový vrstva - hladká svalovina uspořádaná cirkulárně

Adventicie - povrchová vrstva tvořena kolagenem
přecházejícím do parakolpia

- 1 Přední stěna
Paries anterior
- 2 Zadní stěna
Paries posterior
- 3 Zadní klenba poševní
Fornix vaginae posterior
- 4 Přední klenba poševní
Fornix vaginae anterior
- 5 Ústí pochvy
Ostium vaginae
- 6 Poševní předsíň
Vestibulum vaginae
- 7 Přední řasový sloupec
Columna rugarum anterior
- 8 Zadní řasový sloupec
Columna rugarum posterior

TOPOGRAFICKÁ ANATOMIE

Děloha (uterus, metra, hystera)

- dutý svalnatý, dutý orgán, sloužící k přijetí, výživě a ochraně vyvíjejícího se zárodku
- má hruškovitý tvar, předozadně oploštělá,
- délky asi 8 cm, šíře 5 cm předozadní průměr asi 3 cm, síla stěny je asi 1-1,5 cm
- skládá se z těla a hrdla děložního, obě části spojuje istmus uteri

ANATOMIE

Děložní tělo – corpus uteri

- je největší část dělohy, kaudálně se zužuje
- z rohů děložních vystupují vejcovody, lig. latum uteri a ligamentum teres uteri

Děložní hrdlo

- zúžená kaudální část, přirůstá k ní pochva
- tvar je konický nebo cylindrický
- tvar zevní branky je okrouhlý nebo štěrbinovitý

ANATOMIE

Děložní istmus

- zúžený úsek mezi tělem a hrdlem dlouhý asi 1 cm – nejužší část dělohy
- během gravidity se z něho stává dolní děložní segment

ANATOMIE

Stavba děložní stěny

Endometrium

- tvořeno jednovrstevným cylindrickým epitelem a slizničním vazivem
- obsahuje buňky sekreční a buňky s řasinkami
- prodělává změny během menstruačního cyklu
- má 2 vrstvy- pars basalis - během cyklu se nemění
 - pars functionalis - prodělává změny

ANATOMIE

Stavba děložní stěny

Myometrium

- během porodu mohutné rytmické kontrakce vypudí plod
- po porodu se svalová vlákna zkracují a zastaví krvácení z přetrhaných slizničních cév

ANATOMIE

Stavba děložní stěny

Perimetrium

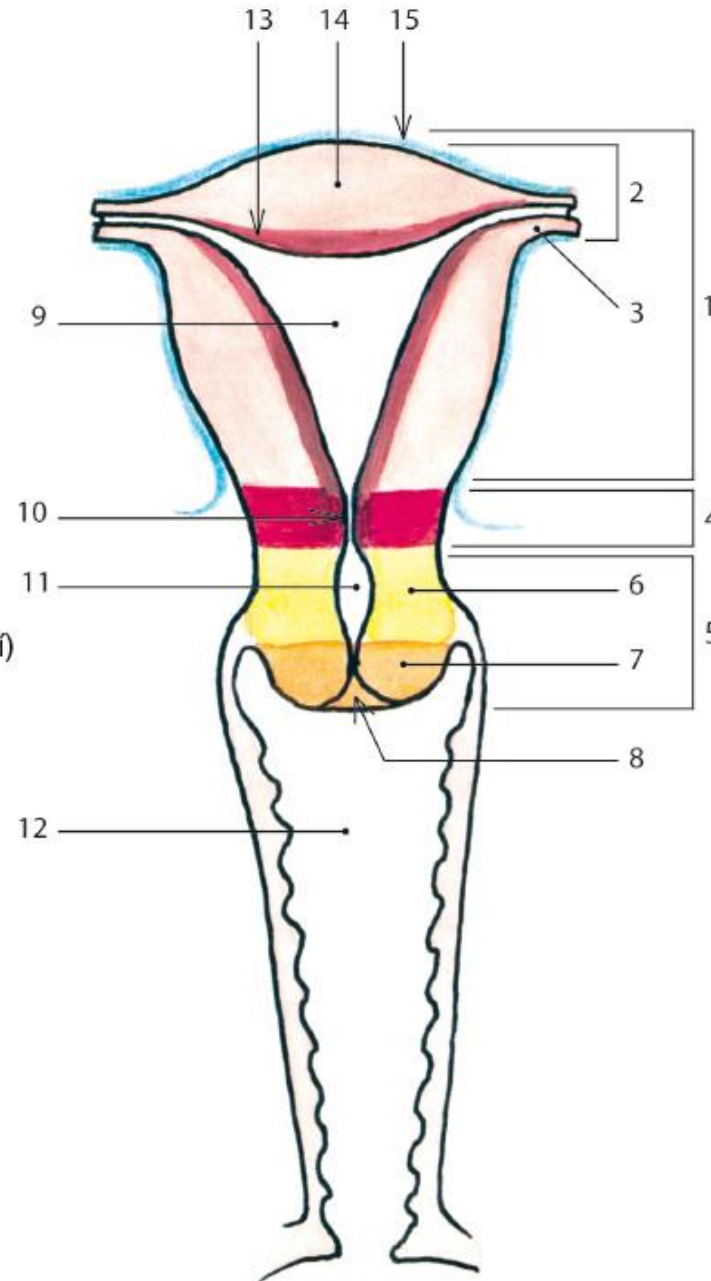
- viscerální peritoneum, spojeno s myometriem
- na hranách přechází v ligamentum latum
(široký děložní vaz)

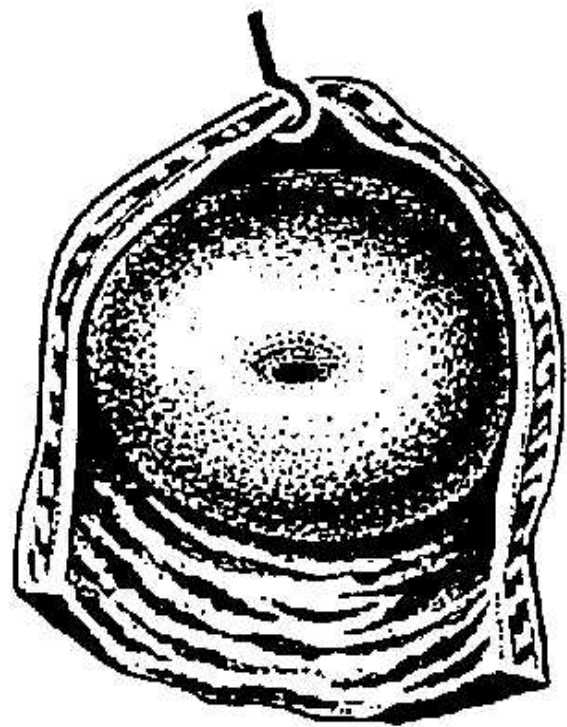
Parametrium

- je vazivo podél děložních hran přechází mezi listy ligamenta lata

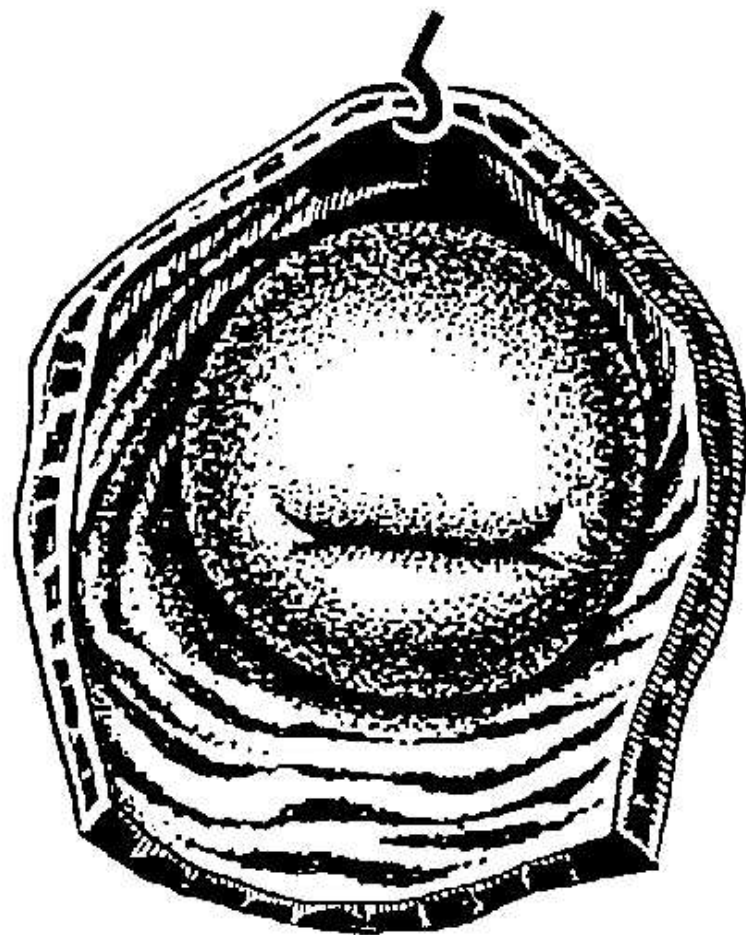
125. Děloha – uterus

- 1 Děložní tělo
Corpus uteri
- 2 Děložní dno
Fundus uteri
- 3 Děložní roh
Cornu uterinum
- 4 Děložní úžina
Isthmus uteri
- 5 Děložní krček
Cervix uteri
- 6 Nadpoševní část krčku
Portio supravaginalis cervicis
- 7 Poševní část krčku (děložní čípek)
Portio vaginalis cervicis
- 8 Děložní ústí
Ostium uteri
- 9 Děložní dutina
Cavitas uteri
- 10 Kanál děložní úžiny (vnitřní branka děložní)
Canalis isthmi
- 11 Kanál děložního krčku
Canalis cervicis uteri
- 12 Pochva
Vagina
- 13 Děložní sliznice
Endometrium
- 14 Děložní svalovina
Myometrium
- 15 Děložní pobřišnice, sérovitá vrstva
Perimetrium

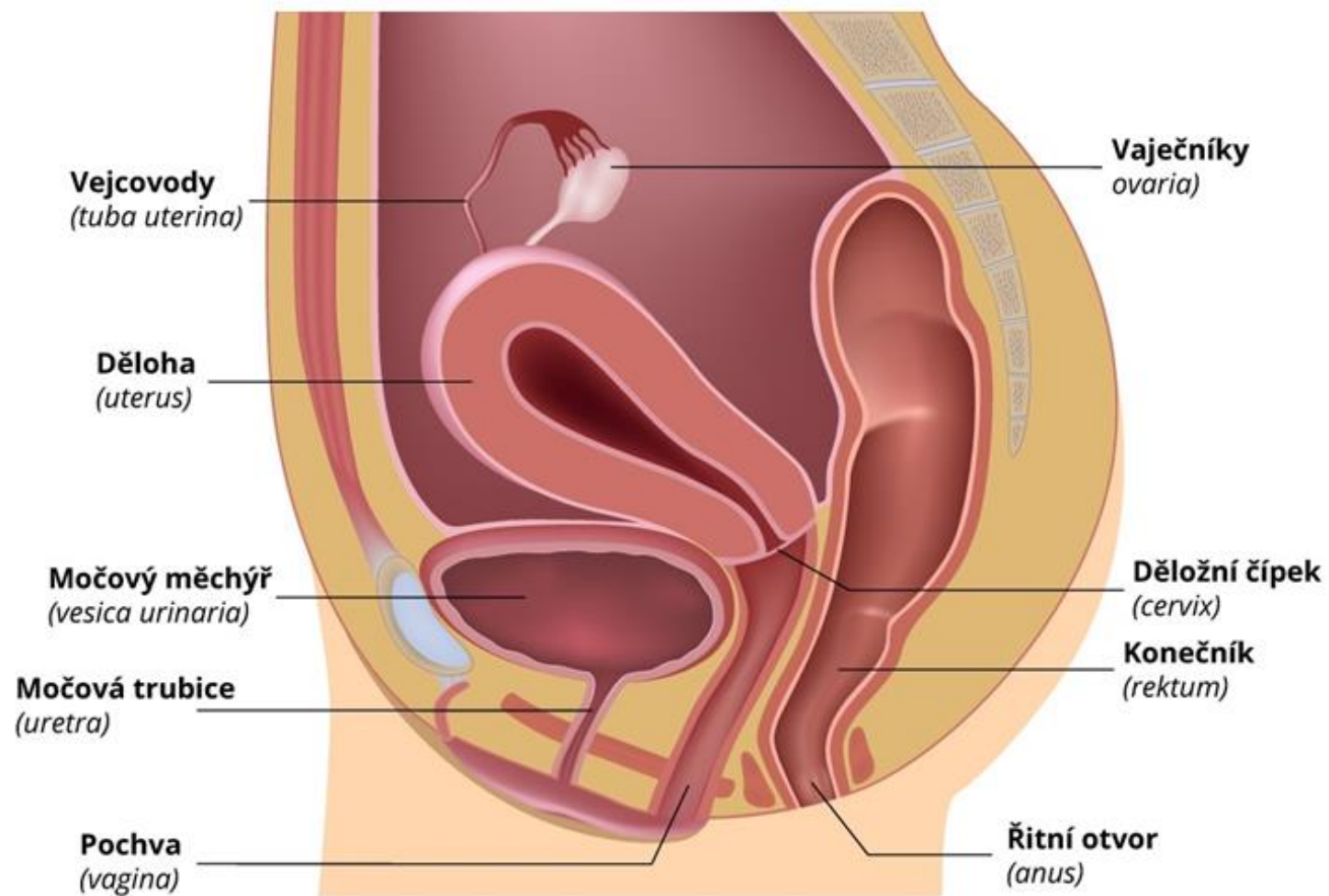

a

b

Ženské pohlavní orgány v dutině břišní

Závěsný aparát dělohy

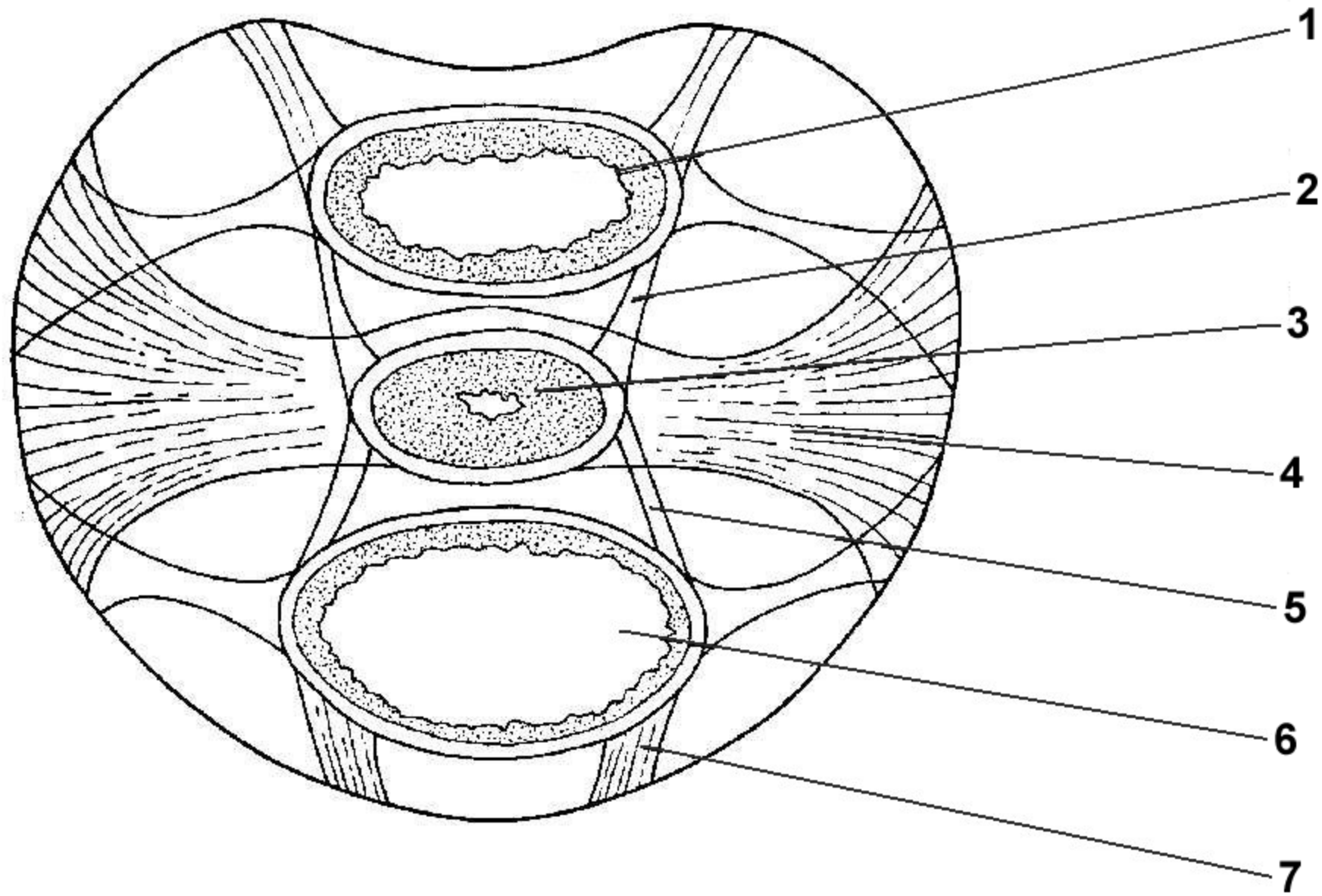
ligamentum cardinale uteri

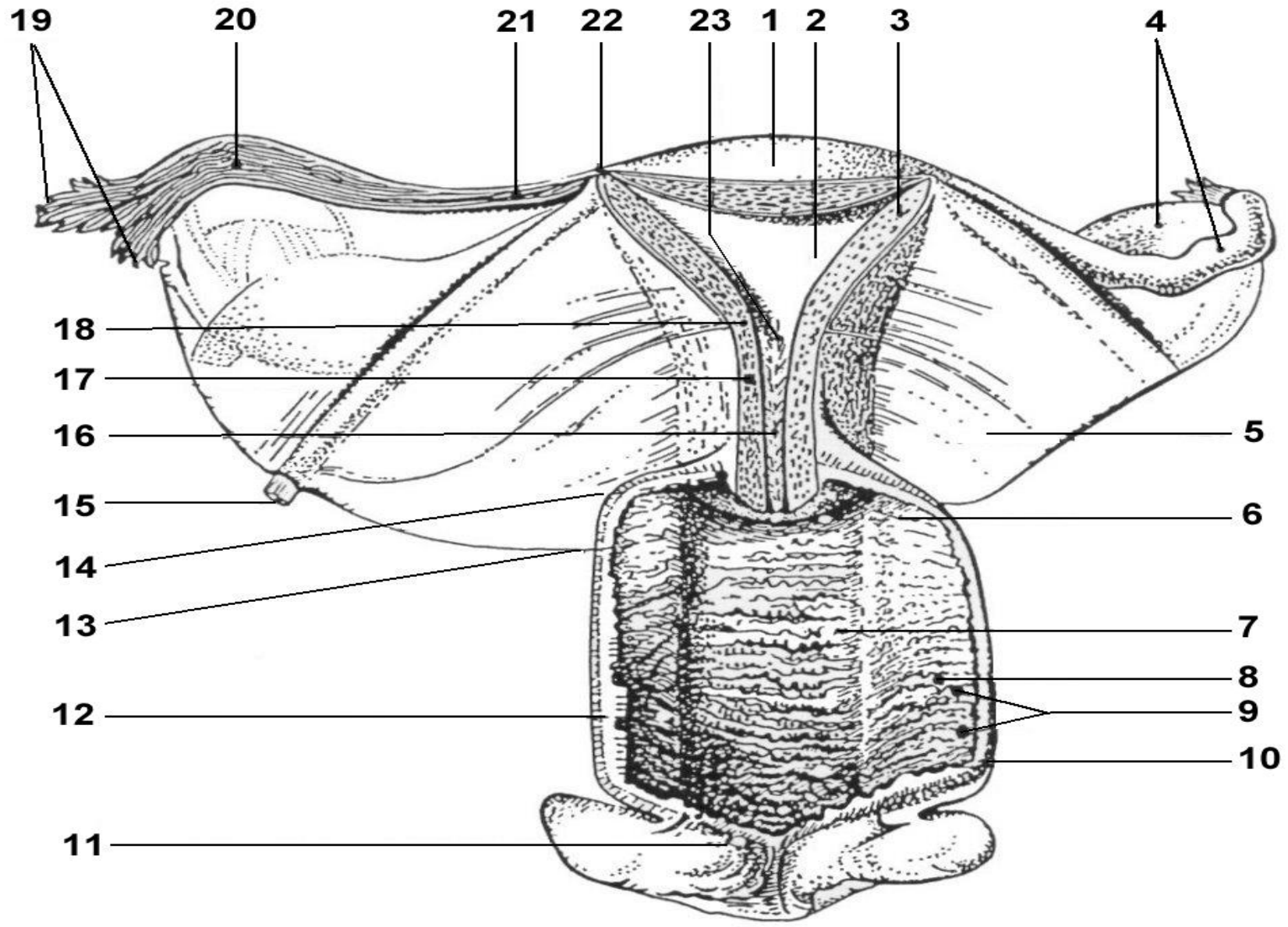
ligamentum sacrouterinum

ligamenta rotunda (teres uteri)

ligamentum latum

ligamenta vesicouterina, pubovesicalia

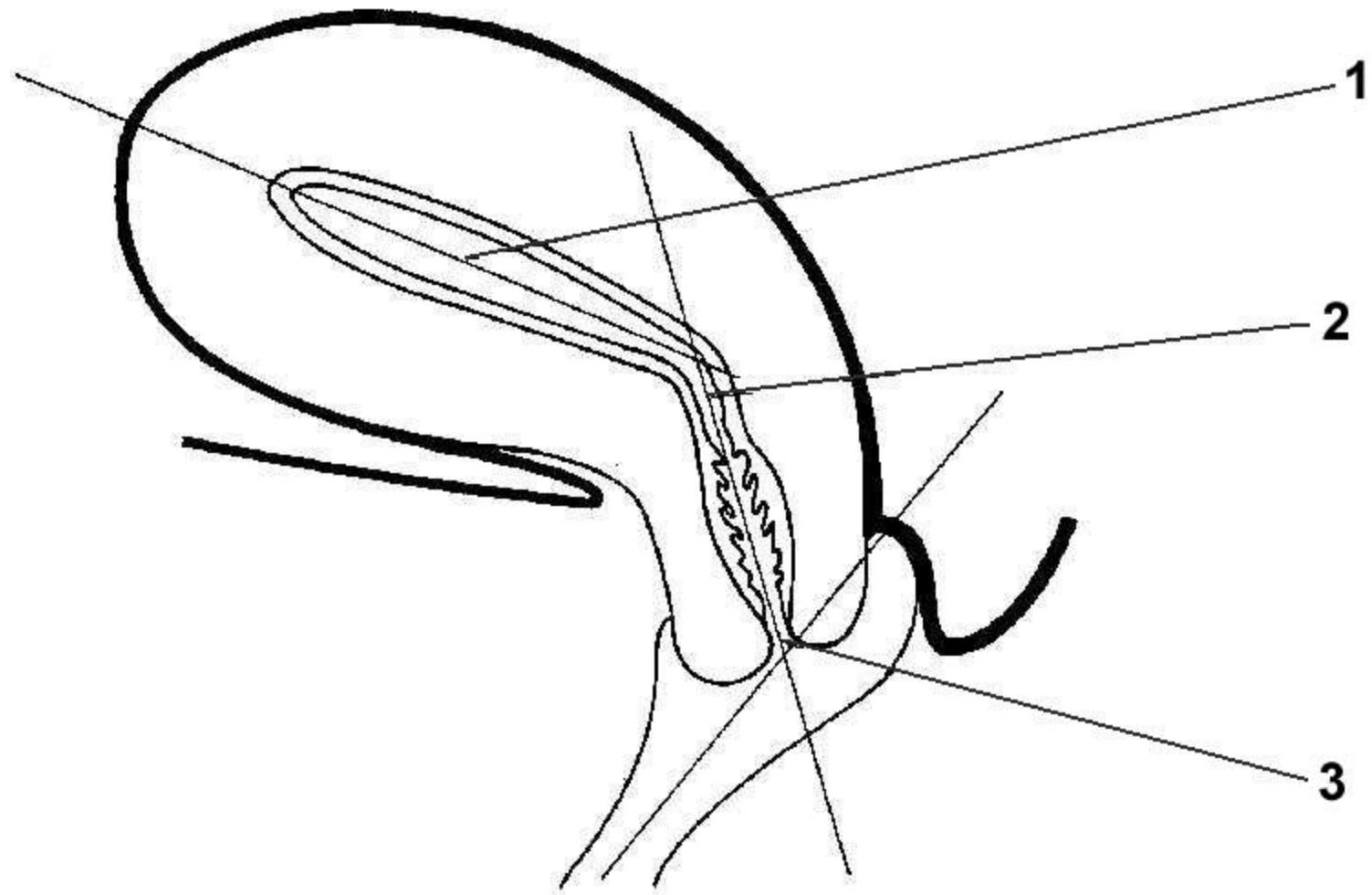
Uložení dělohy

sklon – versio (úhel osa pochvy/dělohy)

ohnutí – flexio (úhel cervix/corpus)

AVF - anteversio flexio

RVF – retro versio flexio

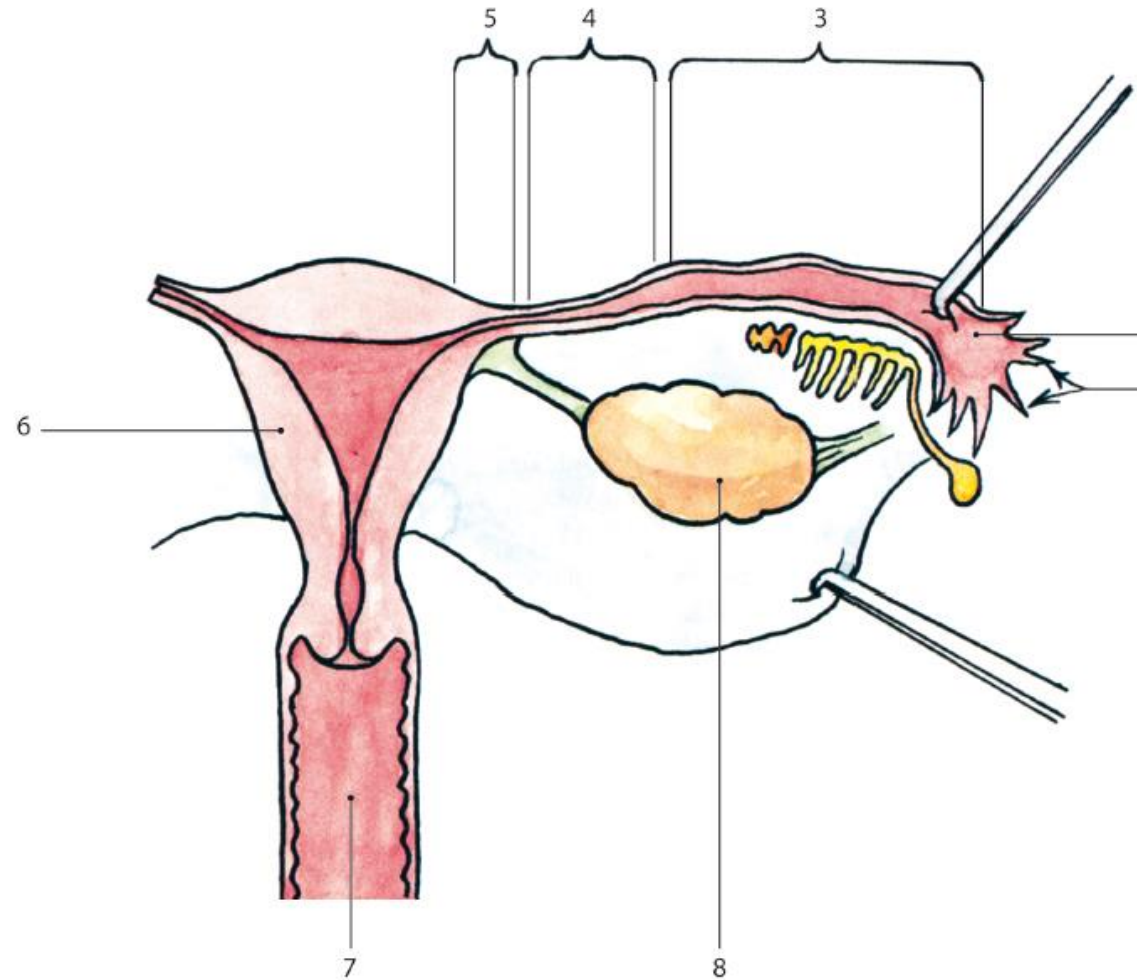

ANATOMIE

Vejcovod

- párová trubice délky 8-15 cm, 3-5 mm silná
- odstupuje z rohů děložních, končí rozšířeným ústím - fimbriální růžicí - zachytí uvolněný oocyt
- probíhá v dolní části plica lata
- stěna se skládá ze 3 vrstev
- sliznice je kryta jednovrstevným cylindrickým epitelem s řasinkami, vytváří podélné slizniční řasy, distálně se mohutně rozvětřující

120. Vejcovod – tuba uterina

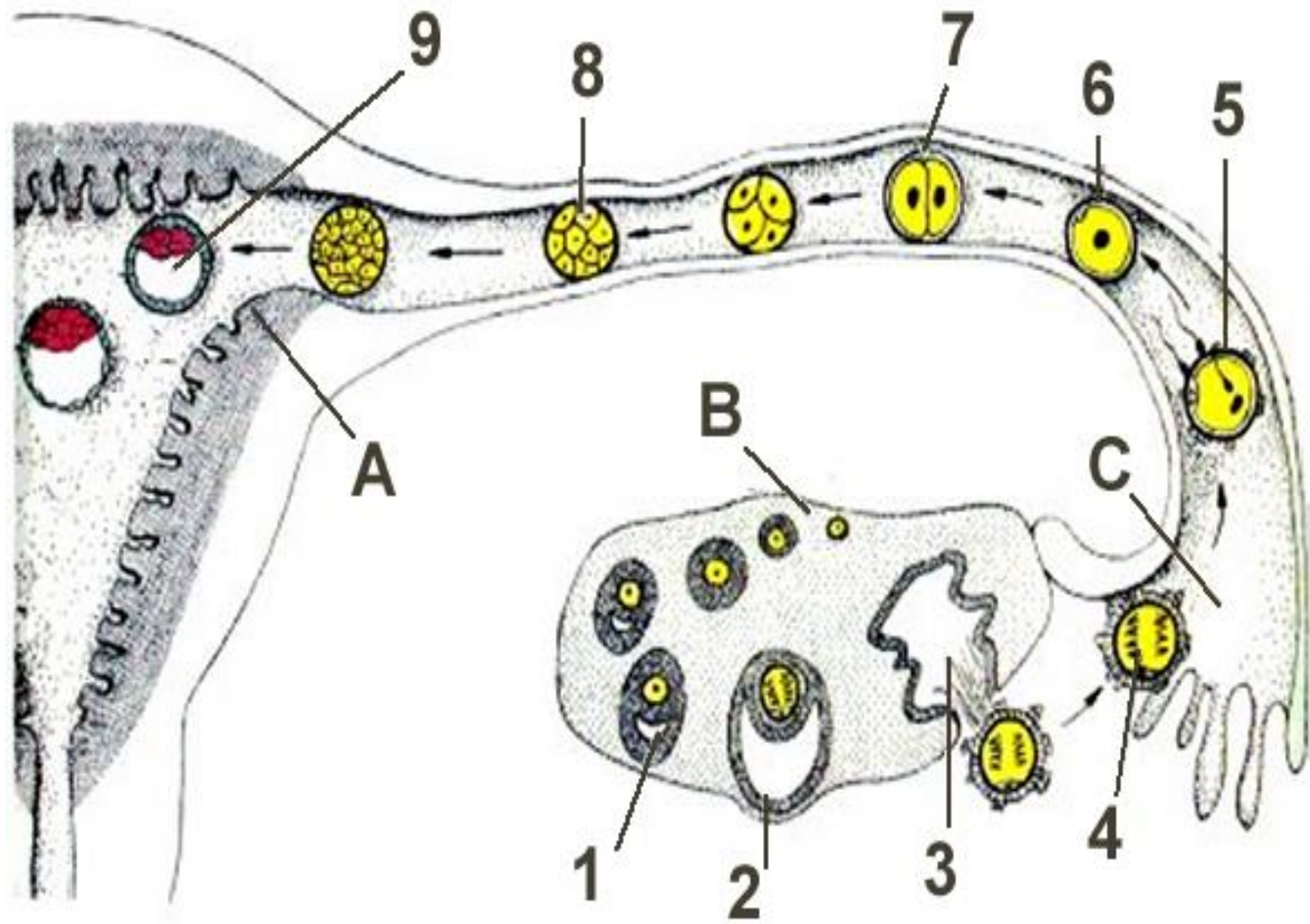
- 1 Vejcovodní třásně
Fimbriae tubae uterinae
- 2 Vejcovodní nálevka
Infundibulum tubae uterinae s ostium abdominale tubae uterinae
- 3 Vejcovodní vřetenovité rozšíření
Ampulla tubae uterinae
- 4 Vejcovodní zúžená část
Isthmus tubae uterinae

- 5 Děložní vejcovodní ústí
Ostium uterinum tubae
- 6 Děloha
Uterus
- 7 Pochva
Vagina
- 8 Vaječník
Ovarium

ANATOMIE

Vejcovod

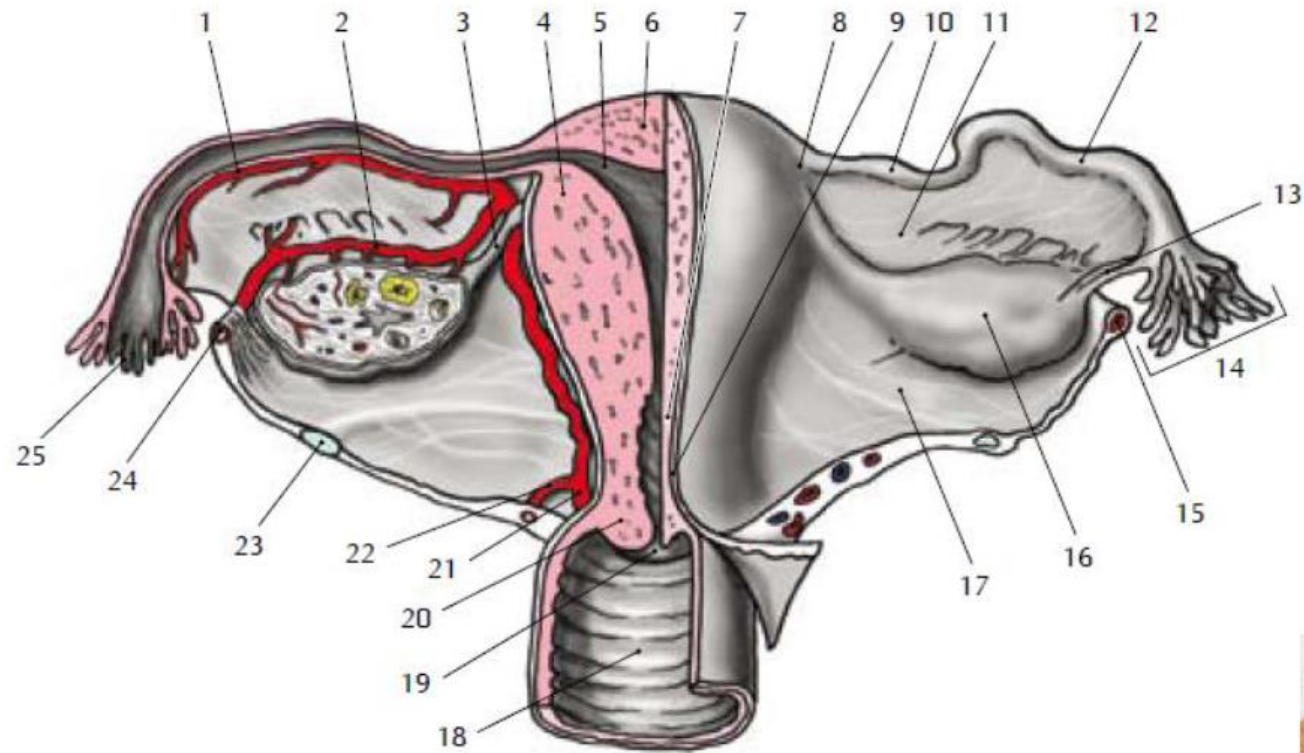
- střední vrstvu tvoří svalovina s cirkulárními a longitudinálními vlákny
- zevní vrstva je tvořena peritoneem
- ve vejcovodu dochází k oplození oocyty

ANATOMIE

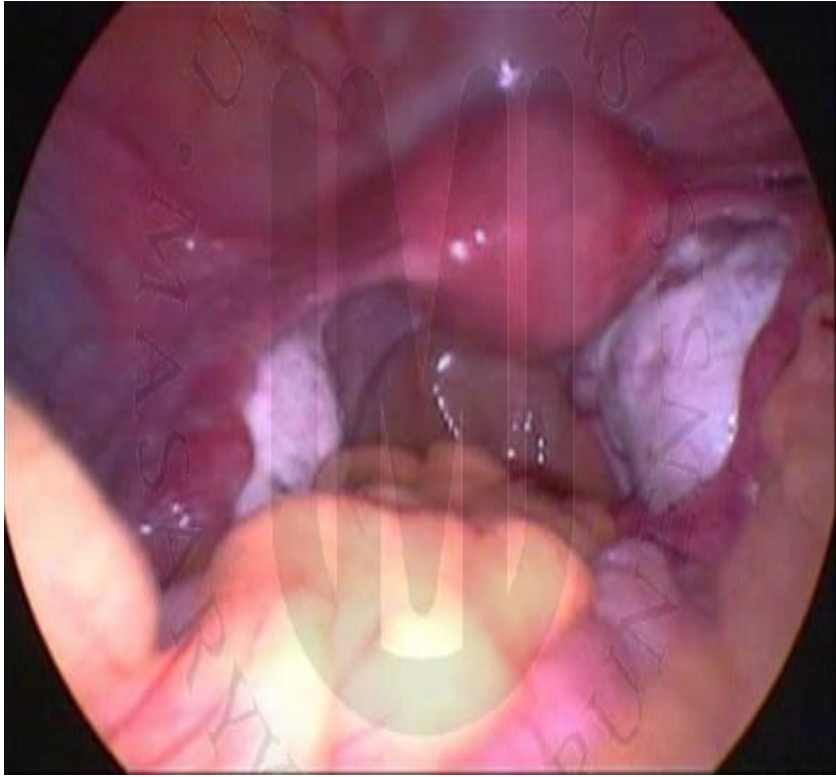
Vaječník

- párový orgán, má vrstvu korovou a dřevnou
- v korové vrstvě jsou folikuly na různém stupni vývoje a žlutá tělíska
- obsahuje cca 500 000 folikulů v různém stádiu vývoje, za život jich dozraje asi 450
- folikuly - obsahují oocyty
- theca externa - theca interna - bazální membrána - buňky granulozy - zona pelucida - oocyt

Obr. 14.1. Děloha s adnexy, pohled z dorzální strany, v levé polovině obrázku orgány v řezu

1 – r. tubarius	10 – tuba uterina	18 – rugae vaginales
2 – r. ovaricus	11 – mesosalpinx	19 – ostium uteri
3 – lig. ovarii proprium	12 – ampulla tubae uterinae	20 – portio vaginalis cervicis
4 – corpus uteri	13 – fimbria ovarica	21 – a. vaginalis
5 – cornu uteri	14 – infundibulum tubae uterinae	22 – a. uterina
6 – fundus uteri	15 – lig. suspensorium ovarii s cévami	23 – lig. teres uteri
7 – isthmus uteri	16 – ovarium	24 – a. ovarica
8 – isthmus tubae uterinae	17 – lig. latum uteri	25 – ostium abdominale tubae uterinae
9 – cervix uteri		

ANATOMIE

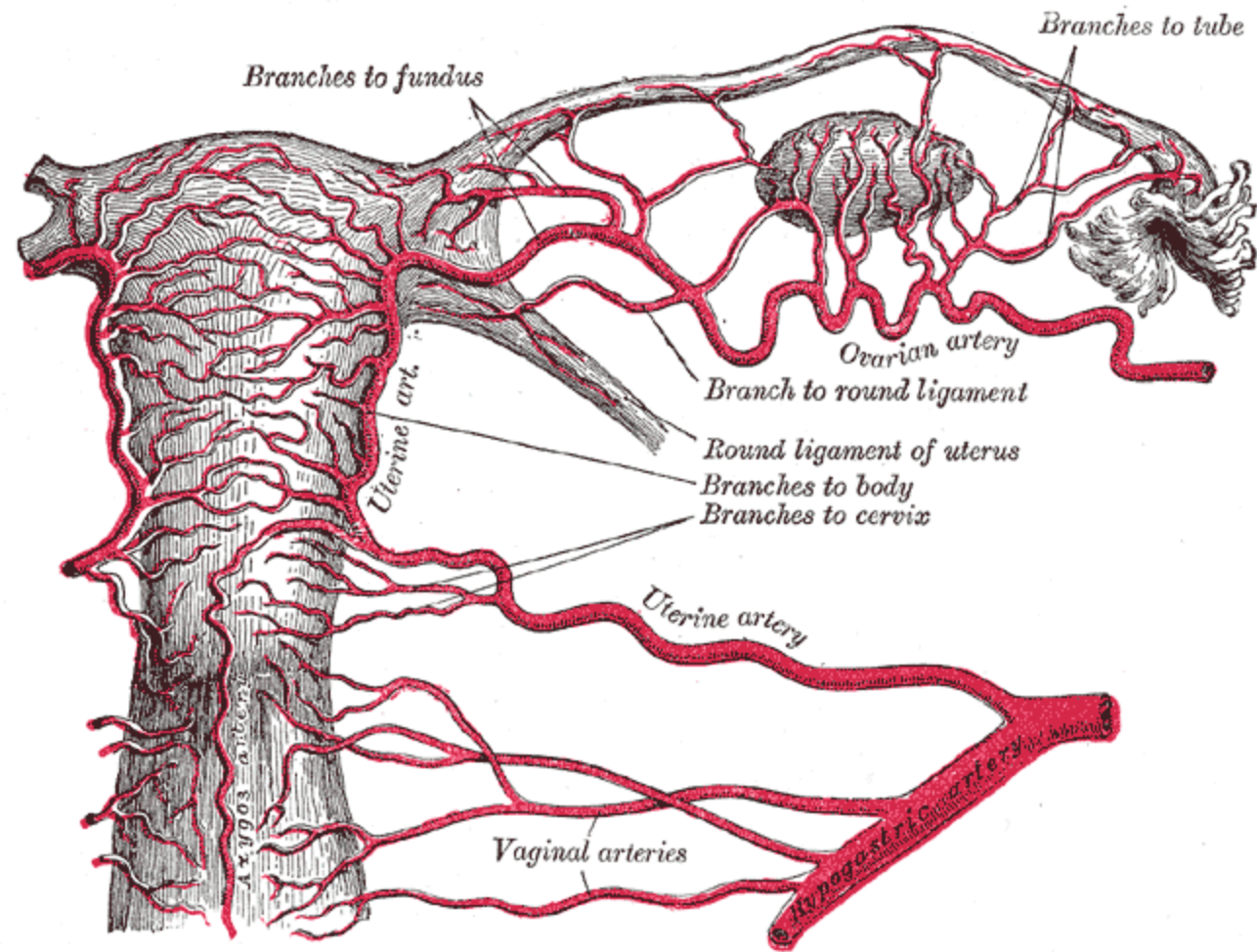
Vaječník

- buňky theca externa - hormonálně neaktivní
- buňky theca interna - produkují estrogeny
- buňky granulozy - produkují estrogeny
- buňky stromatu produkují androgeny
- luteinizované buňky granulozy a theca interna produkují estrogeny a progesteron
- transformace folikulů pod vlivem FSH

ANATOMIE

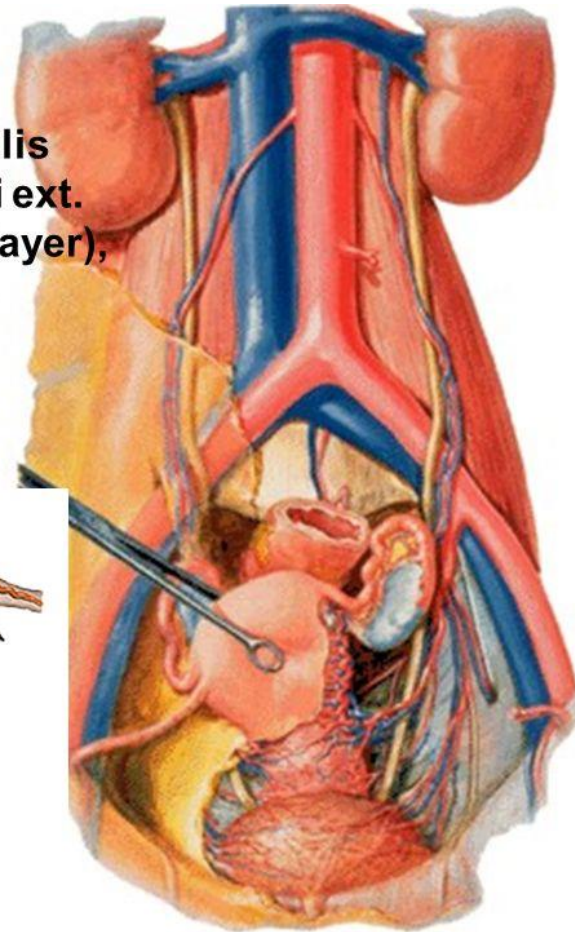
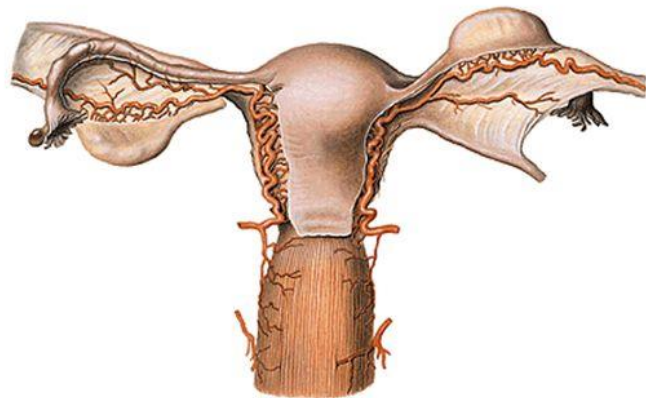
Cévní zásobení

- arteria uterina (z a.iliaca interna/hypogasrica)
- arteria ovarica
- aretria pudenda - perineum

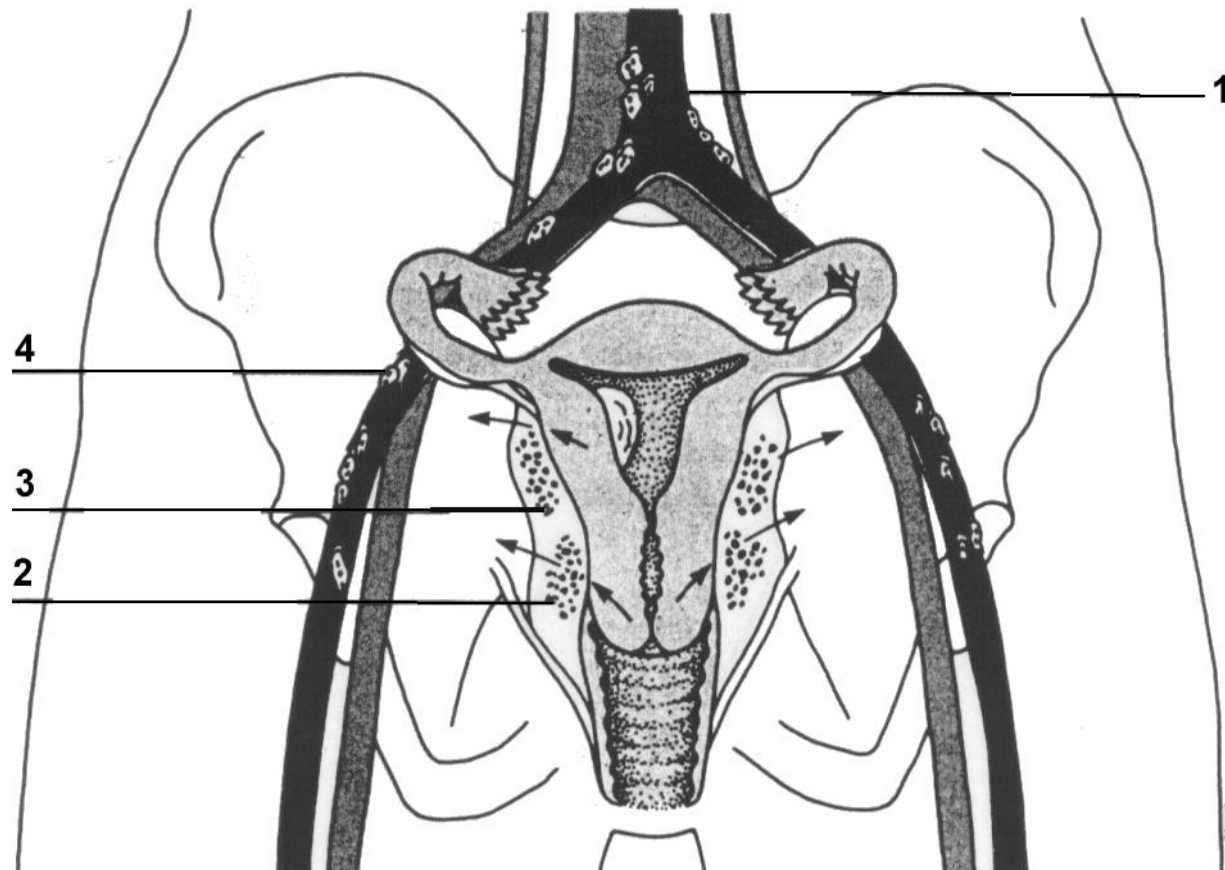

Lymfatické uzliny

A. uterina x ureter
Plexus venosus uterovaginalis
III. lumbales, iliaci int., iliaci ext.
nodus lymph.uterinus (Bayer),
inguinales spf., sacrales
Plexus uterovaginalis

Lymfatické uzliny

ANATOMIE

Mléčná žláza

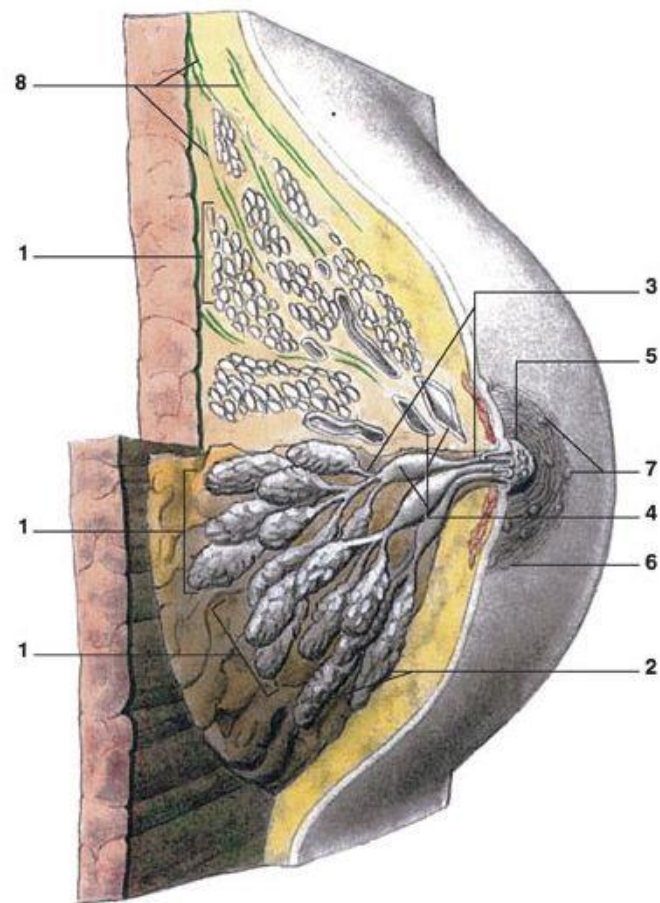
- párový orgán na přední stěně hrudníku ve výši 2.-6.žebra
- skládá se z 15-25 laloků vyústujících samostatnými mlékovody v bradavce
- laloky jsou tvořeny aciny vystlanými cylindrickými sekrečními buňkami, na ně nasedá vrstva myoepiteliálních buněk, reagujících na oxytocin smrštěním

ANATOMIE

Mléčná žláza

- skelet prsu tvoří Cooperovo vazivo, které drží aciny a celé žlázové těleso
- prostor mezi vazivem a aciny je vyplněn tukem
- na vrcholu prsu je pigmentovaná bradavka s dvorcem
- vazivo bradavky obsahuje erektilní hladká longitudinální a cirkulární svalová vlákna

176. Stavba prsu a mléčné žlázy

1. Laloky mléčné žlázy
Lobi glandulae mammariae
2. Lalúčky mléčné žlázy
Lobuli glandulae mammariae
3. Mlékovody
Ductus lactiferi
4. Mlékovodní zátoky
Sinus lactiferi

5. Prsní bradavka s vyústěním mlékovodů
Papilla mamma s vyústěním ductus lactiferi
6. Prsní dvorec
Areola mammae
7. Dvorcové žlázy
Glandulae areolares
8. Prsní závěsné vazy
Ligamenta suspensoria mammaria

Závěr

Znalost anatomie je předpokladem pro
správnou orientaci v klinické praxi